

บ้านฉันในป่าแก่งกระจาน

กรรณก วัฒนภูมิ

นักกฎหมาย สถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อเฝ้าระวังสภาวะไร้รัฐ

วันที่ 26 ธันวาคม 2554

“โจรปล้น 10 ครั้ง ไม่เท่าไฟไหม้ครั้งเดียว” คำกล่าวนี้ยังคงใช้ได้เสมอไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าไร แม้ผู้ที่ประสบมหาอุทกภัยครั้งนี้ จะได้รับความเสียหายมากบ้าง น้อยบ้าง แต่ไม่ถึงกับสูญสิ้นทุกอย่าง เหมือนกับคนที่ไฟไหม้บ้าน ซึ่งไม่เหลือแม้แต่ที่อยู่อาศัยและไม่มีใครสนใจมาเยียวยา

ปู่โคอิ หรือค้ออี เป็นหนึ่งในผู้ประสบภัยครั้งนี้ บ้านที่ปู่อาศัยมานานกว่าครึ่งชีวิต ถูกเผาทำลาย ไม่เพียงแต่บ้านที่ปู่ต้องสูญเสีย รวมไปถึงยุงข้าวเปลือก ที่เก็บเสียบึงสำหรับคนทั้งครอบครัวก็ถูกทำลายหมดสิ้น ปัจจุบันปู่โคอิ หรือค้ออี ต้องระเห็ดตระเหินมาอาศัยอยู่กับลูกสาว ที่บ้านบางกลอย หมู่ที่ 1 อย่างไม่รู้ว่าจะได้กลับไปอยู่บ้านของตนเมื่อไหร่ ทำได้เพียงคั่งหา

วันที่ 3-5 ธันวาคม 2554 ฉันและพี่ดาว-ครุณี ไพศาลพาณิชย์กุล ในนามสถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อเฝ้าระวังสภาวะไร้รัฐ เดินทางมาพร้อมกับคณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนด้านชนชาติ ผู้ไร้สัญชาติ แรงงานข้ามชาติ และผู้พลัดถิ่น สภานายความ ซึ่งลงพื้นที่หมู่บ้านบางกลอย หมู่ที่ 1 ต.ห้วยแม่เพรียง จ.เพชรบุรี เพื่อเก็บข้อเท็จจริงในกรณีชาวบ้านถูกเจ้าหน้าที่อุทยานเผาบ้าน จุดประสงค์ในการเดินทางครั้งนี้ของฉันเพื่อต้องการสอบถามข้อเท็จจริงจากปู่โคอิ หรือค้ออี ในประเด็นเรื่องความตึงเครียดของชุมชน เพราะปู่เป็นคนที่ยุ่มากที่สุดในชุมชนและเป็นผู้เสียหายในกรณีถูกเผาบ้านด้วย

พบหน้า พุดคุย

เย็นวันแรกที่ฉันเดินทางไปหมู่บ้าน ฉันเดินทางตาม “มาตี หรือมกลชัย” หลานชายของปู่ไปตามทางลัดเลาะในหมู่บ้าน ผ่านบ้านชาวบ้านที่ถูกอพยพลงมาจากบางกลอยบนในปี 2539 ลักษณะตัวบ้านไม่ต่างกับบ้านชาวกะเหรี่ยงอื่นๆ เป็นบ้านไม้ไผ่ ยกสูงจากพื้น แต่การอยู่กระจุกตัวหลายครัวเรือนในพื้นที่เดียวกัน เนื่องจากมีพื้นที่จำกัด เป็นลักษณะการใช้ชีวิตที่ไม่ใช่รูปแบบของชาวกะเหรี่ยง เนื่องจากโดยปกติมักปลูกบ้านห่างกัน มีพื้นที่ปลูกพืชผัก มักไม่ค่อยสูงส่งกับเพื่อนบ้าน ระหว่างทางพี่ดาวชี้ให้ฉันดูบริเวณบ้านเดิมของจอบิ ซึ่งปัจจุบันพี่สาวของจอบิมาปลูกบ้านอยู่ เมื่อฉันเดินทางมาถึงบ้านที่ปู่โคอิ หรือค้ออี อาศัยอยู่ สภาพบ้านก็เหมือนบ้านทั่วไปในหมู่บ้านนี้แต่ทรุดโทรมไปมาก บ้านไม้ไผ่หลังเล็กๆ ยกสูงจากพื้นประมาณ 50 เซนติเมตร เมื่ออย่างก้าวเข้ามาภายในบ้านพบว่าในบ้านมีห้องๆเดียว เป็นทั้งที่นอน ที่ทำอาหาร ทานข้าว สรุปรว่าเป็นทุกอย่างในห้องเดียว มีกองไฟ จุดให้ความอบอุ่นอยู่ใกล้ๆที่นอน มีคนอยู่ 4-5คนอยู่ในบ้าน บางคนก็นอน บางคนก็นั่งอยู่

‘คนไหนนะ ปู่โคอิ’ ฉันตั้งคำถามกับตัวเองในใจ เคยเห็นแค่จากภาพในบทความนี่นา

แล้วที่นี้ก็มิแต่คนแก่ๆทั้งนั้น เมื่อมาตีพุดขึ้นด้วยภาษาปกากะญอ ก็มีคนอื่นๆหนึ่งที่นอนอยู่ลุกขึ้นมา นั่งอ่อ นีเหรอปู่โคอิ หรือค้ออี วันนี้ฉันได้เห็นกับตาแล้วซินะ ท่าทางเหมือนคนแก่บ้านที่อายุชุกแปดสิบเก้า

สิบปี ไม่น่าเชื่อว่าอายุเลขศตวรรษมาแล้ว นี่ฉันมารบกวเวลาพักผ่อนรีเป่านะ น่าจะใช้ แต่เวลาจำกัดต้องขอ รบกวนปุ่หน่อยละกัน

ต้องขอบอกแก่ผู้อ่านทุกท่านก่อนว่า การพูดคุยในครั้งนี้ พูดคุยผ่านล่าม เพราะปุ่ พูดภาษาไทยไม่ได้ และเราก็พูดภาษาปกากะเกอญอ ไม่ได้เช่นกัน ถึงแม้จะมีอุปสรรคในการสื่อสารบ้างก็ไม่ใช่อุปสรรค ปัญหาไม่มีไว้ให้ พุงชน เอ๊ย ไม่ใช่ มีไว้ให้แก้ไข เริ่มต้นด้วยการแนะนำตัว พี่ดาวถามปุ่ว่าจำได้มั๊ยที่เคยพบกันคราวก่อน ปู่ตอบ ด้วยความมั่นใจว่า “จำไม่ได้” อ้าว!! เหนงเป็นนั่นไปได้ละเนี่ย แล้วปุ่ก็พูดต่อว่า “ตอนนั้นตาไม่ตี มองเห็นไม่ชัด นี่ เพิ่งไปโรงพยาบาลมาเลยมองเห็นชัดขึ้น” อ้อ อย่างนี้นี่เอง

พี่ดาวเริ่มยิงคำถามแรก เป็นคำถามสั้นๆง่ายๆ แต่ต้องตอบยาว

“เล่าเรื่องตัวเองให้ฟังหน่อยค่ะ”

ปุ่ก็ไม่รีรอ เริ่มเล่าว่า “ชื่อค้ออี พ่อชื่อมิมิ แม่ชื่อ นอดี มีพี่น้อง 6 คน เกิดที่ต้นน้ำพาซี เกิดปีไหนไม่แน่ ชัด แต่เท่าที่จำมาตั้งแต่จำความได้ ปัจจุบันอายุ 103 ปี” เราเกิดความสงสัย รีบถามทันทีว่า แล้วรู้ได้ไงว่าอายุ เท่านี้

ปุ่อธิบายว่าแต่ละปีจะเก็บเมล็ดข้าวโพดไว้ นับได้เมื่อมีลูกคนแรกก็อายุ 27 ปี ปัจจุบันก็ 103 ปี ปู่ตอบ โดยชื่อตรงว่าเขาจำได้ว่าตนเองอายุเท่าไร โดยไม่คำนึงว่าอายุจะมีผลดีผลเสียต่อตนเองอย่างไร

นี่ปู่เกิดก่อน พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2456 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยสัญชาติฉบับแรกอีกหรือนี้ อายุยืนจริงๆ

เมื่อปุ่เริ่มเป็นหนุ่ม ทั้งครอบครัวก็ได้อพยพมาตั้งรกรากที่บางกลอยบน ใกล้บริเวณที่เรียกว่า “ใจ แผ่นดิน” โดยใช้เวลาเดิน 1 วันเต็มๆ ตั้งบ้านเรือนบริเวณระหว่างห้วยเศษจาน(ค้อลี) และห้วยโป่ง (ม้อล) ¹ แล้วปุ่ก็เล่าเรื่องครอบครัวของตนมาเรื่อย สลับกับการตอบคำถามพี่ดาวบ้าง โดยที่มือตำหนัก และเคี้ยวหมาก ไปพร้อมกัน ดูเหมือนคนที่นี่จะนิยมทานหมาก ทั้งหญิง ชาย วัยรุ่น เพราะต่างเคี้ยวหมากจนปากแดง ฉันทิ้งฟัง ไปเพลินๆสังเกตได้ว่า ความจำปู้ยังดีอยู่เลย แม้จะจำได้ไม่ครบถ้วน โดยมีนายสมจิต ศุภวงศ์กุล (นามสกุลเดิม กว๋าบ) ลูกเขย ซึ่งเป็นอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ช่วยเสริมข้อมูล

พี่ดาวได้ตั้งคำถามในเรื่องการตกหล่นทางทะเบียนราษฎรของปุ่ค้ออี หรือค้ออี ทั้งการทำบัตรสีฟ้า (บัตรบุคคลบนพื้นที่สูง) บัตรเขียวขอบแดง (บัตรชุมชนบนพื้นที่สูง) การเพิ่มชื่อเข้าทะเบียนบ้าน ซึ่งลูกบางคน ได้เพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน ท.ร.14 และถ่ายบัตรประชาชนเรียบร้อยแล้ว แต่ปุ่มีหลักฐานจากทางราชการ เพียงชิ้นเดียวคือ ทะเบียนสำรวจบุคคลในบ้าน ซึ่งสำรวจโดยศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัด กาญจนบุรี เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2531 ปู่ไม่ได้ทราบถึงการสำรวจบัตรสีฟ้า (บัตรบุคคลบนพื้นที่สูง) บัตร เขียวขอบแดง (บัตรชุมชนบนพื้นที่สูง)เลย เพราะอำเภอไม่เคยมาถึงพื้นที่ที่บ้านเรือนปู่ตั้งอยู่²

¹ รายละเอียด ติดตามอ่านได้จากดร.ณิ ไชยกุล

² ข้อมูลเพิ่มเติมจากนายนิรันดร์ พงษ์เทพ ประธานสภา อบต.ห้วยแม่เพรียง ว่าบัตรสีฟ้า อำเภอเรียกให้ชาวบ้านลงไปทำที่ อำเภอ ชาวบ้านที่ทราบเรื่องก็ไม่ได้ไปทุกคน และมีอีกหลายคนที่ไม่ทราบเรื่อง เพราะไม่ได้มีการแจ้งให้ทุกคนทราบ ส่วนบัตร

ส่วนเรื่องเหรียญขาวเขา วันนี้ทำให้เราค้นพบความจริงใหม่ว่า ปู่ไม่ได้ไปรับเหรียญขาวเขา แต่ลูกชายคือจอยเงง (พ่อของมาตี) และนายสมจิต ลูกเขย เป็นผู้ไปรับเหรียญขาวเขาที่อำเภอ ซึ่งขณะนั้นพื้นที่นี้ขึ้นอยู่กับอำเภอท่ายาง...

แต่เนื่องจากค่าแล้ว ความมืดเริ่มคืบคลานเข้ามา ที่นี่ไม่มีไฟฟ้า บางบ้านมีเพียงโซล่าเซลล์ และถึงเวลาอาหารเย็น ฉันและพี่ตำรวจต้องหยุดการสอบถามข้อเท็จจริง ไว้เพียงเท่านี้

ความมืดตามทางเดินกลับที่พัก ทำให้เราได้เห็นความงามของพระจันทร์บนท้องฟ้า จันทร์เอยจันทร์เจ้าที่ไม่มีอะไรมาบดบัง

เริ่มงานกับเช้าวันใหม่

วันนี้ฉันตื่นแต่เช้ามืด เพราะในครัวเริ่มลงมือจุดไฟเตรียมทำอาหารกันแล้ว กลิ่นควันไฟและเสียงผู้คนปลุกฉันจากการนอน แม้ว่าเมื่อคืนอากาศไม่ได้หนาวมากอย่างทีคิด แต่กว่าฉันจะนอนหลับ ก็นับแกะไปนานพอสมควร ฉันเคยนอนพื้นไม้ไผ่อย่างนี้เมื่อครั้งเป็นนักศึกษาไปค่ายสร้างโรงเรียน ที่บ้านหมอผี จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวลาหู่ มูเซอร์ เวลาที่เราพลิกตัว พื้นบ้านก็จะดังไปด้วย ฉันนอนโดยเอาผ้าห่มปูพื้นไว้เท่านั้น ไม่มีถุงนอนมาด้วย เพราะคิดว่าน่าจะนอนได้ แล้วความจริงก็ทำให้ได้รู้ว่า สภาพร่างกายไม่เหมือนเดิมแล้ว

วันนี้ฉันเริ่มงานด้วยการช่วยทีมจากสหภาพเกษตรกรและบัณฑิต ข้อมูลจากชาวบ้านที่ถูกเผาบ้าน การสื่อสารยังคงเป็นปัญหาสำหรับเรา ทั้งผู้ซักถาม ล่าม และผู้ให้ถ้อยคำ เช่นคำว่าห้องร้อง หรือศาล ชาวบ้านไม่รู้จัก ไม่เข้าใจ แม้แต่ตัวล่ามเอง เราต้องอธิบายความหมาย กระบวนการให้ล่ามเข้าใจเสียก่อน เมื่อล่ามเข้าใจก็เริ่มอธิบายให้ชาวบ้านที่ถูกเผาบ้านฟัง สำหรับคนที่ฉันเจอนั้น **ปู่ติอู** เป็นครั้งแรกในชีวิตกรรมที่ได้ยินคำนี้เมื่อล่ามแปลตามที่เรารอไป ปู่ไม่เข้าใจเลยว่าเป็นอย่างไร จนต้องกลับไปถามปู่ใหม่ว่า ถ้ามีเรื่องขัดแย้งกับคนอื่นแล้วปู่ทำอย่างไร ปู่ก็บอกมาชื่อๆว่า “ก็ไม่ว่าไร บางทีก็ให้ผู้ใหญ่บ้านจัดการ” เราจึงอธิบายโดยเล่าเรื่องว่าถ้าปู่มีปัญหากับใคร เรื่องนี้ทั้งสองฝ่ายยุติปัญหาเองไม่ได้ ในสังคมข้างนอก เขามีกระบวนการที่ให้คนกลางมาตัดสิน โดยเป็นคนที่มีหน้าที่ดำเนินการตัดสิน เรียกว่า “ศาล” แต่ต้องแจ้งเรื่องแก่ศาลโดยการฟ้องคดีเสียก่อน ปู่พยักหน้าเหมือนรับรู้ แต่ฉันว่าคงยังไม่เข้าใจหรอก เป็นเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายเลยกับการทำความเข้าใจระบบยุติธรรมกับคนที่วิถีชีวิตในป่า

เสร็จจากภาระเสริม กลับมาที่ภาระกิจหลัก ฉันเดินไปในเส้นทางเดิมที่เมื่อวานเดินผ่าน ได้แหวะดูโรงทอผ้า ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างทางเดิน วันนี้มีคนทอผ้าอยู่ 4 คน ข้างในมีก็เรียงรายอยู่ มีผ้าที่ทอเสร็จแล้ว และผ้าที่ปักลายเสร็จ ใส่ท่อไว้ งานประณีตมากทีเดียว เมื่อวาน **มาตี** เล่าให้ฉันฟังว่า แต่ละเดือนจะมีคนจากศูนย์ศิลปาชีพ เอาวัสดุดิบมาส่ง และรับผ้าที่ทอเสร็จกลับไป ชาวบ้านที่มาทอผ้าจะมีรายได้เฉลี่ยประมาณวันละ 80 บาท เนื่องจากไม่มีพื้นที่ทำกินเหมือนแต่ก่อน เมื่อถูกผลักดันให้ลงมาตั้งบ้านเรือน ณ บ้านบางกลอย หมู่ที่ 1 แห่งนี้ ชาวบ้านก็ต้องดิ้นรนออกไปรับจ้างทำงานบ้าง ผู้หญิง คนแก่ ก็มารับจ้างทอผ้าบ้าง เพื่อหารายได้มาซื้ออาหาร

เขียนขอบแดง ปลัดอำเภอมาดำเนินการที่หมู่บ้านบางกลอย หมู่ที่ 1 แต่ไม่ได้ขึ้นไปดำเนินการกับผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณบางกลอยบน

เลี้ยงคนในครอบครัว ไม่เหมือนเมื่อครั้งที่มิที่ดินทำกิน ปลูกข้าวไร่ ปลูกผักกินเอง ไม่ต้องใช้เงินอะไรมากมาย อยู่อย่างพอเพียง

วันนี้ปู่โคอิทำทางสดขึ้น แจ่มใสกล่ำเมือวาน หรือเพราะเรามาในช่วงกลางวัน วันนี้ปู่ยังคงเคี้ยวหมาก อยู่เหมือนเดิม จนล่ำมของเรา **พีพฤ โอโตเซา** ขอให้ปู่คายหมากออกก่อน เพราะลำพังแค่เสียงคนแก่ก็ฟังยาก อยู่แล้ว นี่คนแก่เคี้ยวหมากไปพลาฟงไปพลาฟง เกรงว่าจะฟังได้ไม่ครบถ้วนถูกต้อง วันนี้พี่ดาว ยิ่งคำถามหนัก เรื่องบ้านของปู่ที่ถูกเผา ปู่โคอิก็เล่าเรื่อง เหตุการณ์ทั้งหมดให้เราฟัง ด้วยท่าที่เรียบเฉย³

คำถามสุดท้าย เราถามปู่ว่าอยากได้อะไรคืนบ้าง ปู่บอกว่า

“แล้วแต่จะคืนให้ ใจจริง ๆ ไม่ได้ว่าอะไรใครจะให้เป็นเงินหรือของคืนก็ได้ แต่อยากกลับไปอยู่ที่เดิม ซึ่งมีหมาก ของกินที่ปลูกไว้ กลับไปทำไร่ที่เดิม ที่ซึ่งมีร่องรอยของพ่อแม่ ขอแค่มีบ้าน มีพื้นที่ปลูกข้าวไร่ พืชผัก ไม่เคยทำลายป่า ไม่เคยนำไม้ไปขาย **แม่บ้านเมืองจะพัฒนา แต่ปู่ก็ทำตามไม่ได้ ทำได้แค่นี้ เท่าที่พ่อแม่สั่งสอนมา**”

แค่นี้เท่านั้น ปู่ไม่ได้ต้องการความสะดวกสบาย หรือหา ใหญ่โต ต้องการเพียงกลับไปใช้ชีวิตในวิถีทาง ที่พ่อแม่ปู่ย่าตายายได้ดำเนินมาต้องการ เหมือนปัจจัยสี่ ที่เป็นความต้องการพื้นฐานของทุกคนนั่นเอง อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เห็นได้ชัดว่าพื้นฐานความต้องการของคนเราเหมือนกัน แต่ความเคยชิน และวิถีชีวิตต่างหากที่ทำให้เราแตกต่างกัน

วิถีชีวิตกะเหรี่ยง

วิถีชีวิตในผืนป่าที่อาศัยการทำไร่หมุนเวียน เลี้ยงดูตนเองและครอบครัวมาตลอดชั่วชีวิต ในเวลาร่วม ศตวรรษ ไร่หมุนเวียนที่คนทั่วไปมักจะคิดว่าเป็นอะไรเลื่อนลอย แต่ความจริงไม่ใช่ดังเช่นที่คนภายนอกรู้

ไร่หมุนเวียน เป็นระบบการเพาะปลูกในพื้นที่ หนึ่ง ในช่วงเวลาหนึ่ง จากนั้นจะย้ายพื้นที่เพาะปลูกไปยังพื้นที่ใหม่ เพื่อให้พื้นที่เดิมเริ่มฟื้นความอุดมสมบูรณ์ แล้วหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ในพื้นที่เดิมอีกครั้ง หนึ่ง อาจจะทุก ๆ 5-9 ปี แล้วแต่สภาพพื้นที่ และวัฒนธรรมของชนเผ่า การปลูกพืชในระบบไร่หมุนเวียนเป็นการปลูกพืชแบบผสมผสาน โดยมีข้าว ผัก และพืชใช้สอยต่าง ๆ ปลูกรวมกันอยู่ในระบบเป็นจำนวนมาก และอาจถือได้ว่าเป็นรูปแบบเกษตรกรรมยั่งยืน ที่สามารถรักษาความหลากหลายทางชีวภาพไว้ได้มากที่สุดระบบ หนึ่ง⁴ ระบบการที่พักพื้นที่เพื่อให้ธรรมชาติได้ปรับสมดุล เป็นการทำเกษตรกรรมที่ไม่มีเทคโนโลยีใดๆมาช่วย แต่ใช้การเยียวยาโดยธรรมชาติ ทำให้ฉันทักไปถึงระบบนา 3 แปลง ซึ่งเป็นระบบในสมัยกลางของชาวโรมัน ตามที่เคยศึกษามาในวิชาอารยธรรมตะวันตก **ระบบไร่ 3 แปลง (Three-fields System)**⁵ คือ การแบ่ง

³ **อ่านต่อใน ปิ่นแก้ว อุ่นแก้ว, กะเหรี่ยงบางกลอย ในผืนป่าแก่งกระจาน คนดั้งเดิม-กับชุมชนที่รอการพิสูจน์ยืนยัน**
<http://www.statelesswatch.org/node/472>

⁴ <http://sathai.org/th/about-saft/sa-pattern/item/98-swiden-farming.html>

⁵ <http://e-book.ram.edu/e-book/h/hi351/hi351-3.pdf> หน้า 74-75

ที่ดินเป็น 3 แปลง ใช้เพาะปลูกเพียง 2 แปลง อีกแปลงหนึ่งทิ้งพักว่างไว้เพื่อให้ดินฟื้นตัว ครั้นในฤดูกาลต่อมา สลับใช้ที่ดินแปลงว่างเพาะปลูก แล้วปล่อยให้ดินแปลงอื่นว่างแทน ตัวอย่างเช่น ในปีที่ 1 ที่ดินแปลงที่ 1 ใช้ปลูกข้าวสาลี ที่ดินแปลงที่ 2 ใช้ปลูกข้าวบาร์เลย์ ส่วนที่ดินแปลงที่ 3 ปล่อยให้ว่างไว้ไม่มีการเพาะปลูกเพื่อไม่ให้ดินจืด ในปีที่ 2 ที่ดินแปลงที่ 1 ปล่อยให้ว่างไว้ ที่ดินแปลงที่ 2 ใช้ปลูกข้าวโพด ที่ดินแปลงที่ 3 ใช้ปลูกข้าวสาลี เป็นต้น หมุนเวียนสลับกันเช่นนี้ เพื่อให้ดินอุดมสมบูรณ์ในแต่ละปี เพราะในสมัยก่อนวิทยาการความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูกรักษาดินมีน้อยมาก

แม้จะใช้ชีวิตตามวิถีชีวิตดั้งเดิมที่ปู่ย่าตายายสั่งสอนมา แต่กลับถูกเจ้าหน้าที่รัฐมองว่าเป็นการทำไร่ เลื่อนลอย และทำลายป่า จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์เผาบ้านชาวกะเหรี่ยงแห่งป่าแก่งกระจาน

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2553 เรื่องแนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง⁶ ดูเหมือนว่าเหตุการณ์เผาบ้านในป่าแก่งกระจานครั้งนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบจะกระทำผิด **มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 3 สิงหาคม 2553 เรื่องแนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงเสียเอง**

จะเห็นได้ว่าชาวกะเหรี่ยงซึ่งดำรงชีวิตโดยวิถีดั้งเดิมตามที่ปู่ย่าตายายสั่งสอนมา ได้ยึดถือและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของปู่ย่าตายายอย่างเคร่งครัด ทำให้วัฒนธรรมรูปแบบการทำไร่หมุนเวียนยังคงเหลืออยู่ให้เรา ผู้ซึ่งคิดว่าตนเป็นผู้เจริญ ได้เรียนรู้ และกลับมาคิดว่าในขณะที่เราพยายามพัฒนาเทคโนโลยี แต่กลับหลงลืมคำสั่งสอน วิถีดำรงชีวิตที่บรรพบุรุษเคยปฏิบัติ จนทำให้หลายๆอย่างกลับกลางเลือนไปในความทรงจำของคนรุ่นหลัง

ก่อนที่เราจะเดินทางกลับ ทางทีมงานก็ได้มาไหว้ลาปู่โคอิที่บ้าน และปู่ได้ให้พร แม้ว่าปู่จะพูดเป็นภาษาปกากะญอ ที่พวกเราฟังไม่รู้เรื่อง และถามไม่ได้แปล แต่ฉันรับรู้ถึงความรู้สึกได้ เหมือนญาติผู้ใหญ่ กำลังให้พรด้วยใจจริง

ในวันนี้ สำหรับปู่โคอิคงจะทำได้เพียงแหงนหน้ามองผืนป่าข้างหน้า สูดลมทางกลับบ้าน

⁶ คณะรัฐมนตรีเห็นชอบตามที่กระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) เสนอ

1. เห็นชอบหลักการแนวนโยบายและหลักปฏิบัติในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง 2. มอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแนวนโยบายและหลักปฏิบัติในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงไปปฏิบัติ ดังนี้

1.1 มาตรการฟื้นฟูระยะสั้น ดำเนินการภายใน 6 - 12 เดือน

ประเด็น 2. การจัดการทรัพยากร

ข้อเสนอแนะ 2.1 ยุติการจับกุมและให้ความคุ้มครองกับชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่เป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมที่อยู่ในพื้นที่ข้อพิพาทเรื่องที่ทำกินในพื้นที่ดั้งเดิม

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.)
- กระทรวงมหาดไทย (มท.)